

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 2g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor
articolului 351 din Codul contravențional

CHIȘINĂU

19 martie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlii Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlii Eduard ABABEI,
dlii Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlii Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 ianuarie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 19 martie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 351 din Codul contravențional, ridicată de către dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 4-2400/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dl judecător Victor Sandu de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, se află cauza contravențională de învinuire a dlii Ghenadie Ciupercă de comiterea contravenției prevăzute de articolul 351 din Codul contravențional [*Nerespectarea Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova*]. Procesul-verbal a fost întocmit de către agentul constatator ca urmare a faptului că dl Ghenadie Ciupercă, specialist principal în cadrul Preturii sectorului Centru, examinând o petiție, a expediat răspunsul în limba română, însă petiționarul a solicitat ca răspunsul să fie întocmit în limba rusă.

4. Pe 26 decembrie 2019, în cadrul examinării cauzei contravenționale, dl judecător Victor Sandu a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 351 din Codul contravențional, care prevede sancționarea funcționarilor din cadrul autorităților publice pentru nerespectarea Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.

5. Prin încheierea din 26 decembrie 2019, instanța de judecată a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

[...]”.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 351

Nerespectarea Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova

„Nerespectarea de către funcționarii autorităților publice a Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova

se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În sesizare autorul menționează că prevederile contestate ale articolului 351 din Codul contravențional nu respectă exigențele previzibilității și clarității legii, garantate de dispozițiile articolului 23 din Constituție.

9. Potrivit autorului excepției, formula actuală a faptei contravenționale încadrate în articolul 351 din Codul contravențional nu corespunde criteriilor de calitate a legii pentru că se bazează pe o lege care a fost declarată desuetă. Prin urmare, autorul susține că persoana nu poate să cunoască în baza cărei legi va fi sancționată, fapt contrar articolului 23 din Constituție.

10. Așadar, având în vedere cele menționate *supra*, autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 4-2400/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana. Curtea notează că în cazul existenței unei incertitudini privind constituționalitatea legii ce urmează a fi aplicată la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Astfel, excepția este formulată de un subiect abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 351 din Codul contravențional, care prevede sancționarea funcționarilor din cadrul autorităților publice pentru nerespectarea Legii nr. 3465 din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova. Curtea constată că prevederile articolului 351 din Codul contravențional nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

15. Analizând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că de fapt autorul ridică o problemă de aplicare a legii, menționând că dispozițiile contestate din Codul contravențional nu corespund criteriilor de calitate a legii, pentru că se bazează pe o lege care a fost declarată desuetă.

16. În acest sens, Curtea, prin Hotărârea nr. 17 din 4 iunie 2018, a constatat caracterul desuet al Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești. În Hotărâre Curtea a subliniat că teoria desuetudinii reprezintă o punere în operă a ideii potrivit căreia dreptul trebuie să evolueze odată cu schimbarea realităților sociale. De fapt, valorile prezente ale comunității sunt cele care influențează aplicabilitatea legilor vechi. Așadar, legile căzute în desuetudine nu mai beneficiază de autoritatea conferită inițial de către legislativ, din cauza eșecului lor de a reflecta realitatea socială (§§ 23, 35).

17. Curtea reiterează că, indiferent de natura hotărârilor Curții, ele își produc efectele pe care Constituția și legea le conferă, în raport cu atribuția exercitată de Curte, forța lor juridică neputând fi contestată sau confirmată de nimeni (HCC nr. 33 din 10 octombrie 2013, § 49; HCC nr. 5 din 25 februarie 2020, § 140).

18. Curtea relevă că, potrivit articolului 74 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, actele normative își încetează acțiunea dacă au devenit desuete. Efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acțiunii sale, tot așa cum se

întâmplă în cazul abrogării ei (a se vedea HCC nr. 17 din 4 iunie 2018, § 35).

19. Având în vedere cele menționate supra, Curtea constată că prin desuetudinea Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești dispozițiile articolului 351 din Codul contravențional sunt lipsite de efecte juridice (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 10 din 3 februarie 2020, § 25).

20. În aceste condiții, Curtea notează că problema ridicată în sesizare se referă la aspecte ce țin de interpretarea și aplicarea legii, problemă a cărei soluționare nu ține de competența Curții Constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr.1 din 16 ianuarie 2020, § 26; DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, § 22; DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 24; DCC nr. 19 din 13 februarie 2020, § 22).

21. Prin urmare, în baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 351 din Codul contravențional, ridicată de către dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 4-2400/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 19 martie 2020

DCC nr. 31

Dosarul nr. 2g/2020